

Oslo, 19. september 2024

Høring regional plan for økt livskvalitet og deltakelse 2024/38150 – Voksenopplæringsforbundet i Akershus

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) viser til høringen om forslag til regional plan for økt livskvalitet og deltakelse. Vofo er studieforbundenes interesseorganisasjon og jobber for å fremme frivillig voksenopplæring utenfor det offentlige utdanningssystemet. Vofo i Akershus representerer studieforbund med regional forankring i fylket. Studieforbundenes kursaktivitet i Akershus utgjør om lag 5 000 kurs med 55 000 deltakere, arrangert av fylkes- og lokallagene i rundt 200 ulike frivillige organisasjoner hvert år.

Våre innspill under knyttes til de seks sentrale temaene i planen, med tilhørende punkter i handlingsprogrammet.

Tema 1: Inkludering og deltakelse

Det er viktig at planen anerkjenner betydningen av å fremme universell utforming av fylkeskommunens virksomheter – som er en forutsetning for et likestilt og inkluderende samfunn. Samtidig er det viktig å samordne ressursbruken på offentlige lokaler og tjenester. Beskrivelsen av tiltak 1.2 i handlingsprogrammet bør sikre brukermedvirkning knyttet til behov og valg av løsninger, som ikke bare omfatter hovedvirksomheten, men også f.eks. frivillige organisasjoners bruk av skolelokaler, kulturhus og bibliotek (jf. tiltak 2.5, 3.4 og 4.6).

Språk er en viktig nøkkel til deltakelse i fellesskapet, som planen med fordel kunne omtalt mer direkte. Vi foreslår at kapittelet «Likestilling og utenforskap» understreker betydningen av norskopplæring og tilgang til ulike arenaer for språktrening, i tillegg til å tilrettelegge for personer med et annet morsmål enn norsk. Punkt 1.8 i handlingsprogrammet bør også beskrive språktrening som følge av deltakelse i interessefellesskap som et relevant utbytte av frivillig engasjement. Eksempler på dette er tilbud som «Krydder i hverdagen» og «Ull på norsk», hvor matlaging eller husflid er hovedaktiviteten, og språktrening er en bonus.

Tema 2: Livskvalitet og levekår

Planen peker på at den sosiale ulikheten i helse og livskvalitet forventes å øke, og at vi må jobbe for å motvirke ulikhetene. Det er viktig at planen anerkjenner betydningen av sosiale felleskap og møteplasser for bedre helse, og at det offentlige spiller en rolle ved å tilrettelegge for inkluderende fysiske møteplasser. Regelverket for utlån av skolebygg er et viktig virkemiddel for at studieforbund og frivillige organisasjoner kan bidra til å skape møteplasser (jf. tiltak 2.5, 3.4 og 4.6).

Det er et generelt forbedringspotensial i handlingsprogrammet knyttet til medvirkning fra private og frivillige organisasjoner, som planen nevner at er viktig for å skape en helhetlig innsats i alle ledd. For eksempel kan dialog og samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner og andre tilbydere av organiserte fritidsaktiviteter inngå i tiltakene 2.2, 2.4, 2.6 og 2.7, fordi dette kan være viktige sosiale arenaer og aktiviteter for unge i en sårbar livssituasjon.

Vi viser til at mange av tiltakene knyttet til ulike å styrke deltakelsen i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet er også egnet til å fremme livskvalitet og helse.

Tema 3: Helhetlig by- og stedsutvikling

Planen peker på betydningen av å utvikle levende og bærekraftige lokalsamfunn, og flere av tiltakene i handlingsprogrammet viser til behovet for å bygge kompetanse på ulike områder. Tiltak 3.4 om spleiselag og sambruk av lokaler og annen fysisk og sosial infrastruktur er viktig for studieforbund og frivillige organisasjoner som trenger lokaler til kursaktiviteten sin, som gjerne foregår på kveldstid eller i helgene. Helhetlig planlegging forutsetter at også f.eks. korpset og ungdomslaget får bidra med kompetanse om sine behov og løsninger.

Akershus har ikke bare fysiske kulturminner, men også levende tradisjoner og tradisjonell kunnskap som blir overført mellom folk. Den immaterielle kulturarven må brukes av innbyggerne og formidles til nye generasjoner – blant annet gjennom kursaktivitet i studieforbund og frivillige organisasjoners aktiviteter. Tiltak 3.6 i handlingsprogrammet bør også omtale den immaterielle kulturarven som en ressurs i samfunnsutviklingen.

Tema 4: Frivillighet

Planen gir en god beskrivelse av en rekke verdier ved å delta i frivillig aktivitet for den enkelte og for samfunnet. Både planen og handlingsprogrammet legger vekt på medvirkning og samhandling mellom det offentlige og frivillige organisasjoner. Viktige tiltak for studieforbundene er blant annet 4.6 om tilgang til egnede lokaler og 4.10 om helhetlige tilskuddsordninger og partnerskap.

Det er viktig at planen beskriver utfordringen med sosiale ulikheter knyttet til deltakelse i frivilligheten, som handlingsprogrammet har tiltak for å motvirke – hvor det også legges vekt på å involvere målgrupper som i liten grad deltar. Tiltakene 4.1 og 4.4 bør sees i sammenheng, slik at det ikke oppstår en uønsket konkurranse mellom offentlig organiserte fritidsaktiviteter og frivillige organisasjoners aktiviteter. Tiltak 4.4. kan med fordel beskrive at majoritetsorganisasjoner bør utvikle kompetanse om ulike innvandregrupper for å tilrettelegge informasjon, bygge ned fordommer og bygge opp tillit.

Tema 5: Kunst og kultur

Planen kan med fordel beskrive kulturfrivillighetens betydning for kulturopplevelser i Akershus mer inngående. Eksempler på kulturfrivilligheten er kor, korps, opera, band, festivaler, dansegrupper, spellemannslag, filmklubber, dataspilltreff, amatørteater, revy, spel, lesesirkler, historielag, venneforeninger for museum og kunstklubber.

Vi viser også til at den organiserte frivilligheten er en viktig del av den offentlige samtalen, både som læringsarena for demokratiske verdier, som formidler av organisasjonens politiske standpunkter og som sivilsamfunnets korrektiv til offentlige og kommersielle interesser. Denne rollen bør nevnes under kapittelet «Ytringskultur», men er ivaretatt i handlingsprogrammet.

Tema 6: Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Vi støtter forslagene til plan og handlingsprogram for dette temaet.

Med hilsen
Voksenopplæringsforbundet

Mats Grimsgaard
Assisterende generalsekretær

Xiaowei Aakervik
Rådgiver